

ArkivSak: 18/784
JournalpostID: 19/534
ArkivID: K2 - K90, K3 - &00
Saksbehandlar: Terje Karlsen
Dato: 31.01.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
004/19	Kommunestyret	11.02.2019
016/19	Kommunestyret	25.02.2019

Ny Fjellov - Høyring

Vedlegg:

15.01.2019	2019-01-14 Utkast til USS høringsuttalelse til NOU om ny fjellov - USS	103644
14.09.2018	Høring NOU 201811 Ny fjellov(1)	98043
31.01.2019	høringnotat per 23 11 18 forkorta versjonar	104242
05.02.2019	Lovtekst forslag til ny fjellov januar 2019	104388

Saksutgreiing:

I kongeleg resolusjon 4. mars 2016 vart Utvalet for forvaltninga av statsallmenningane oppnemnt. Utvalet la den 22. juni 2018 fram NOU 2018:11 om ny fjellov til Landbruks- og Matdepartementet. I denne vart det føreslege ei ny lov til erstatning for lov av 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (kalla fjellova) og lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene (statsallmenningsloven). Den nye lova blir kalla Fjellova. Forutan å samanfatte dei to lovene, er det og føreslege ein del endringar. Den 28.08.2018 sende Landbruks- og Matdepartementet NOU 2018:11 ut på høyring. Høyringsfrist er 28. februar 2018.

NOU 2018:11 er på til saman 346 sider og er med sitt innhald eit stort dokument å setje seg inn i. Rådmannen finn det rett at kommunen gjer eit høyringssvar og der fokuserer på det som er mest av betydning for kommunen. Samstundes meiner rådmannen at ein i sama saka legg opp til å gje kommunestyret ei oversikt over vesentlege tilhøve ved forslag til ny lov.

1. Oversikt.

I Valdres er det tre statsallmenninger som då vil få ei lov å halde seg til. Vestre Slidre Statsallmenning er på ca ca. 195 723 dekar og ca. 20.000 dekar skog. Dette er ei statsallmenning med virkerett utan allmenningsfond. (Overskotsallmenning) Det er 301 eigedomar med virkerett i Vestre Slidre statsallmenning. Øystre Slidre Statsallmenning, som er på ca. 496 323 dekar, med ca. 40 000 da produktiv skog. Dette er ei statsallmenning med virkerett med allmenningsfond (Underskotsallmenning). Vang Statsallmenning er ein rein fjelleigedom ved Bygdin på ca 31.885 dekar som staten i seinare tid har kjøpte frå privat eige.

Eigarskap i allmenningar: Ved dom innteken Rt-1963-1263 (Vinstradommen) vart det slått fast at staten er eigar av statsallmenningane. Jordbruket i bygdelaget har rettar i kraft av bruk i alders tid som er omfattande og dynamiske. Bruken endrar seg med tida og tilhøva. Og innhaldet i statens eigarrett kan endre seg som følge av utviklinga av bruksretten. Det er i dag fjellstyret og allmenningsstyret som disponerer dei ressursane som er knytt til utøving av bruksrettane. Fjellstyret kan også disponere desse ressursane utover det som trengst til å dekke bruksretten ved utleige av

ledig beite og tilleggsjord. Det er altså ikkje lova som er det primære grunnlaget for bruksrettane i allmenning. Bruksretten bygger på bruk i alders tid. For jakt- og fiskeretten er dette meir uklart, For slik bruk har det skjedd ei utvikling og tilpassing av bruksretten, fram til i dag, sjå kap. 15 i NOU 2918:11.

Kva er ei allmenning? Kriteriet for at noko skulle vere allmenning er delt i to. Området måtte i bestemt kjent tid ha vore under allmenningsbruk, eller det måtte i slik tid ha lege aude.

Allmenningsretten er, saman med odelsretten, eit av våre eldste rettsinstitutt.

«Først er det da å nemne at reglene om allmenninger i de gamle norske lover og Chr. V NL av 1687 gjaldt all grunn som ikke var «nogens egen jord» jfr. NL 3-12-1.»

Dei fyrste skrevne rettsreglane kom i landskapslovene på 1000- og 1100-tallet (Gulatingsloven og Frosta-tingsloven). Allmenningsretten vart og lovregulert i Christian den femtes Norske Lov fra 1687. Kongen tok det standpunkt at det ingen kunne vise til at dei eigde, det eigde kongen. Seinare kom bl.a. i fjellova av 1920. Allmenningsretten har utvikla seg over svært lang tid. Mange sentrale rettslege prinsipp i allmenningsretten er fastsett gjennom lovverk og rettspraksis opp gjennom tidene. Gjeldande allmenningslovverk byggjer på, og lovfestar i stor utstrekning, desse prinsippa. Fjellova av 1975 er 40 år gammel.

Mykje har endra seg i det norske samfunnet sidan loven ble vedteken- Innafor landbruket har det vore ei utvikling i retning av at stadig færre eiendommer driv som sjølvstendige bruk og at andelen jordbruksareal som blir drive ved bortleie har auka (NOU 2018.11 s.2 ff)

2. Statsallmenningsutvalet sitt mandat er omfattande. (NOU 2018:11 s. 2 ff.)

I mandatet gjekk dette inn:

- Ynskje om forenkling av lovverk og administrasjon. Ei lov.
- Sikre utøving av de tradisjonelle bruksrettane i samsvar med tida og tilhøva
- Tilpasse til større kommuner
- Vektlegge de lokale sjølvstyret i forvaltninga av allmenningane.
- Utvalet vart sett samamn av 12 medlemmer, fleirtalet etter forslag frå interessegrupper og frå involverte i almenningane. Det var med to får Oppland, frå Lesja og Skjåk.

3. Statsallmenningsutvalet kom fram til noko grunnleggande tilhøve:

- Ei lov og eitt felles styre.
- For bruksrettane i landbruket er lova uttømmende, ved at det ikkje er forskriftsheimel. Det enkelte fjellstyre kan gi reglar for bruksretten
- For jakt og fiske er det lagt opp til ei vidareføring av ei blanda ordning, med heimel for forskrifter, prisrammer og klage

Det var mange dissenser i utvalet, noko som gjev rom for høyringsinstansane til å fylje anten mindretalet, fleirtalet, eller til å ha ei eige mening. Generelt sit rådmannen att med det inntrykket at fleirtalet er meir tru til lova slik ho har vore enn mindretalet.

4. Kommunen sitt høyringssvar, utgangspunkt og avgresning.

Utvalsrapporten og temaene er svært omfattande. Det må leggjast til grunn at det vil bli fleire høyringar på ulike område før ei ny fjellov kan bli vedteken. Rådmannen vil i det fyljande gå gjennom lovføresegner i forslaget som ein meiner at det er viktig for kommunen å både vere klar over no og som det kan være viktig å ha ei mening om på dette stadiet i lovarbeidet. Det vil være eit stort arbeid å gå tungt inn i høve til kvar paragraf, slik at ein lyt fare fram med noko «lett labb».

Som vedlegg til saka har difor rådmannen laga eit utdrag med komplett lovtekst i forslaget, saman med kommentarane i forslaget til den enkelte føresegn og nokre utklipp fro NOU 2018:11 sin generelle del, knytt til arbeidet med stølar. Ut over dette syner rådmanenn til nett-lenken til NOU 2018:11 i sin heilskap. Den er å finne i oversendingsbrevet som ligg ved saka.

1. Nærare om forslaget til ny fjellov.

§ 1-1. Formål

Denne lova har til formål å legge til rette *for ein berekraftig bruk* av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta. Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriftra har rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenta.

Forslag til § 1-1 frå mindretal (Utgård, Smistad)

Denne lova har til formål å *fremje næringslivet* i bygdene gjennom å legge til rette for berekraftig styring og bruk av statsallmenningane.

Allmenningsbruk og samisk reindrift skal kunne utøvast slik jordbrukar med bruksrett og reindriftra har rett til, og tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv skal sikrast for allmenta.

Her delte utvalet seg. Fleirtalet legg opp til å forvalte etter same linje som i dag, ved at statsallmenningene skal brukast, men ikkje bli verken over- eller underutnytta. Mindretalet meiner at det må seiast klårare at formålet med den bærekraftige utbygginga skal vere å fremje næringslivet i allmenningsbygdene. Mindretealet har og peikt på at grunneigar og kommunene ikkje er nevnt i opplistinga til fleirtalet.

§ 1-3. Forvaltning av statsallmenningene.

Fjellstyret skal administrere bruken av rettar i statsallmenningane så langt ikkje anna er fastsett i eller i medhald av lov. Fjellstyret forvaltar skogen i dei allmenningane der det er virkesrett. Statskog SF er grunneigar i statsallmenningane.

Forslag til § 1-3 frå mindretal (Utgård, Jåma og Smistad)

Fjellstyret skal administrere *bruken av rettar i statsallmenningane så langt ikkje anna er fastsett i eller i medhald av lov*. Statskog SF er grunneigar i statsallmenningane.

Regelen må sjåast i høve til §§ 3-4 og 6-1. Fleirtalet legg opp til at fjellstyret og skal administrere skogen. Mindretalet meiner at Fjellstyret ikkje skal forvalte skogen og vil ta det ut.

§ 2-8 Årsmøte

Eigar av eigedom med jordbrukstilknytt bruksrett i dei allmenningane fjellstyret har ansvaret for, skal kallast inn til årsmøte innan utgangen av april månad kvart år. Innkallinga skal sendast med tre vekers varsel.

Årsmøtet vel ein møteleiar og ein referent på kvart møte. Den som blir valt til møteleiar skal kalle inn til årsmøte det etterfølgande året. Årsmøtet vel medlemmar til ein valkomité året etter at eit nytt fjellstyre er valt.

I dei åra det skal veljast fjellstyre, skal årsmøtet etter framlegg frå valkomiteen fremje forslag til kommunestyret om representantar og vararepresentantar til fjellstyret, som alle må vere registrerte som bruksrettshavarar i allmenningen etter § 2-5.

Årsmøtet kan gjere vedtak om at det i staden skal haldast årsmøte for kvar enkelt allmenning.

Årsmøtet kan uttale seg til fjellstyret i saker som er særleg viktige for bruksrettshavarane.

Forslag frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad, Velure)

Fjerde ledd går ut. Femte ledd blir fjerde ledd.

Rådmannen tek med dette til orientering for kommunestyret, sidan kommuna her har ei konkret rolle. Mindretalet sitt forslag er knytt til synet mindretalet har ved kommunesamanslåing. Mindretalet meiner at ved samanslåing av kommuner skal det ikke være høve til å ha meir enn eitt fjellstyre i kommunen, noko fleirtalet legg opp til at det kan være.

§ 3-1 Fjellstyret.

I kvar kommune der det er statsallmenning skal det vere fjellstyre.

Hovudregelen er at det skal vere fem medlemmar i fjellstyret.

Fjellstyret skal ha minst to representantar for dei med jordbrukstilknytt bruksrett. Er det fleire allmenningar under kvart styre, kan fjellstyret ha ein representant for dei med jordbrukstilknytt bruksrett frå kvar allmenning. Årsmøtet fastset om kvar allmenning skal vere representert i fjellstyret. Kommunestyret sikrar ei balansert røysting når talet på representantar med jordbrukstilknytt bruksrett er fleire enn to.

Jakt-, fiske-, friluftsliv- og allmenne interesser skal vere representerte i fjellstyret.

Fleirtalet av medlemmane etter tredje og fjerde ledd skal vere fast busette i området der allmenningen ligg, eller i bygd eller grend der innbyggjarane frå gammal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen, jf. §§ 5-1 og 5-2.

Ligg ein allmenning heilt eller delvis innanfor det samiske reinbeiteområdet, jf. § 4 i reindriftslova, skal fjellstyret ha to representantar for samisk reindrift.

Medlemmane av fjellstyret skal ha personlege varamedlemmar.

I kommunar med fleire allmenningar kan kommunestyret ta avgjerd om at det skal vere fleire fjellstyre i kommunen. Slike vedtak kan berre gjerast etter søknad frå fjellstyret eller andre partar organiseringa vedkjem, og etter forslag frå fellesorganisasjonen for fjellstyra. Statskog SF skal ha høve til å uttale seg om spørsmålet.

Fjellstyret skal veljast for fire år.

Kommunelova §§ 15 og 16 nr. 3 gjeld tilsvarande så langt dei passar.

Forslag til § 3-1 frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad, Velure)

Kvar kommune der det er statsallmenning, skal ha eit fjellstyre med fem medlemmar.

Fjellstyret skal ha to representantar for dei med jordbrukstilknytt bruksrett.

Fjellstyret skal ha ein representant for jakt og fiske som skal vere fast busett i området der allmenningen ligg, eller i bygd eller grend der innbyggjarane frå gammal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen, jf. §§ 5-1 og 5-2. Det skal vere ein representant for friluftsliv og for jakt og fiske elles, og ein representant for allmenne interesser.

Ligg ein allmenning heilt eller delvis innanfor det samiske reinbeiteområdet, jf. § 4 i reindriftslova, skal fjellstyret utvidast med to representantar for samisk reindrift.

I kommunar der fjellstyret er styre for fleire allmenningar skal det leggast vekt på geografisk spreiding av dei som blir valde til fjellstyret.

Medlemmane av fjellstyret skal ha personlege varamedlemmar.

Fjellstyret skal veljast for fire år.

Kommunelova §§ 15 og 16 nr. 3 gjeld tilsvarande så langt dei passar.

Her er utvalet delt i spørsmålet om det skal være eitt eller to fjellstyrer i ei kommune med fleire allmenningar.

§ 3-2 Oppnemning av fjellstyre

Kommunestyret skal nemne opp fjellstyre, jf. § 3-1, og mellom dei leiaren og nestleiaren for fjellstyret.

Årsmøtet skal fremje forslag til kommunestyret om representantar for dei med jordbrukstilknytt bruksrett og personlege varamedlemmar. Årsmøtet skal gjere framlegg om minimum to representantar til kvar plass i fjellstyret. Det skal vere like mange av kvart kjønn.

Vedkomande reinbeitedistrikt set fram forslag om representantar for samisk reindrift og personlege varamedlemmar. Reinbeitedistriktet skal gjere framlegg om minimum to representantar til kvar plass i fjellstyret. Det skal vere like mange av kvart kjønn.

Kommunestyret skal nemne opp medlemmane mellom dei det er gjort framlegg om etter andre og tredje ledd, og følge prioriteringane så langt råd er.

Kommunestyret vel representantar og personlege varamedlemmar etter § 3-1 fjerde ledd [mindretalet: tredje ledd] mellom anna etter forslag frå organisasjonar.

Likestillings- og diskrimineringslova § 28 første til tredje ledd gjeld tilsvarande.

Kommunelova § 14 første ledd bokstav a gjeld tilsvarande så langt dette samsvarer med § 3-1.

Kommunelova § 14 første ledd bokstav a gjeld ikkje for representantar for samisk reindrift.

Styremedlemmane skal ha ei rimeleg godtgjersle for arbeidet. Godtgjersla skal fastsetjast av fjellstyret og dekkast av fjellkassa.

Kommunestyret set fristar for framlegg om representantar til fjellstyret. Er det ikkje kome inn forslag innan fristen eller er forslaget ikkje i samsvar med krav til forslag om representantar for begge kjønn, kan kommunestyret nemne opp på fritt grunnlag eller setje ny endeleg frist.

Forslag til § 3-2 frå mindretal (Utgård, Smistad)

Sjuande ledd går ut.

Åttande ledd blir nytt sjuande ledd, og skal lyde:

Styremedlemmane skal ha ei rimeleg godtgjersle for arbeidet. Godtgjersla skal fastsetjast av

kommunestyret og dekkast av fjellkassa.
Niande ledd blir nytt åttande ledd.

Kommunen er her tillagt ansvar med å få fjellstyret vald og korleis dette skal gjerast.

§ 3-3 Val av fjellstyre frå fleire kommunar

Ligg ein statsallmenning i fleire kommunar, eller har bruksrettshavarar i fleire kommunar, kan representantane etter § 3-1 tredje ledd veljast frå desse kommunane, etter ei ordning som kommunestyra fastset etter forslag frå fellesorganisasjonen for fjellstyra.

Forslag til § 3-3 frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad, Velure)

Ligg ein statsallmenning i fleire kommunar eller har han bruksrettshavarar i fleire kommunar, kan det veljast eitt felles fjellstyre med representasjon frå desse kommunane, etter ei ordning som fellesorganisasjonen for fjellstyra fastset etter at kommunestyra har uttala seg. Det samla talet på medlemmar og fordelinga av desse på interessegrupper skal vere som fastsett i [mindretalsforslaget til] § 3-1.

Igjen er det spørsmålet om eitt eller fleire fjellstyrer som deler utvalet.

§ 3-5 Særskilde oppgåver for fjellstyret – motorferdsel

Rett til å forby eller redusere motorferdsel i statsallmenning for andre enn Statskog SF ligg til fjellstyret.

Fjellstyret skal behandle søknader om motorferdsel i statsallmenningen og fastsetje vilkår for dette. Eventuelle inntekter frå slik verksemd skal gå til fjellkassa.

Forslag til § 3-5 frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad)

Rett til å forby eller redusere motorferdsel i statsallmenning for andre enn Statskog SF ligg til fjellstyret. Fjellstyret kan tillate tidsavgrensa motorferdsel som ikkje krev tilrettelegging over lengre tid. Eventuelle inntekter frå slik verksemd skal gå til fjellkassa.

I tilfelle der det skal inngåast avtale om motorferdsel over lengre tid, eller der slik motorferdsel krev tilrettelegging, skal avtale om motorferdsel behandlast etter § 6-1 om grunndisponering.

Dette reiser ein del spørsmål i høve til motorferdselslova og kommunen si myndigheit etter den som ikkje ser ut til å være drøfta i NOU'en.

§ 3-8 Kommunesamanslåing

Ved samanslåing av ein eller fleire kommunar fungerer dei valde fjellstyra fram til første nye kommuneval. Det nye kommunestyret nemner opp nytt fjellstyre for kommunen etter føresegnene i § 3-2.

§ 3-1 åttande ledd gjeld tilsvarande.

Forslag til § 3-8 frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad, Velure)

Andre ledd går ut.

Utvalet deler seg som fylje av ulikt syn på om det skal kunne være fleire enn eit fjellstyre i kommunen.

Kapittel 4 i utkast til lov gjeld bruksrettar som ligg til jordbrukseigedom

§ 4-3 Gjetarbu

Fjellstyret kan utvise areal til oppføring av gjetarbu til eigedom med beiterett som har behov for dette. Fjellstyret kan setje vilkår for utvisinga.

Den som har fått utvist gjetarbu kan leige henne ut med samtykke frå fjellstyret.

Dersom gjetarbua ikkje har vore i bruk til utøving av beiteretten dei siste fem åra eller eigedommen ikkje lenger har behov for gjetarbua, skal gjetarbua fjernast eller overlatast til fjellstyret. Fjellstyret kan då overføre gjetarbua til ein annan beitebrukar eller eit beitelag som treng gjetarbu. Dersom det ikkje er andre med behov skal fjellstyret pålegge beitebrukaren å fjerne gjetarbua. Varsel om dette skal sendast skriftleg med frist på tre veker. Er det ikkje kjent kven som har bua, skal varselet festast til bua, med frist tre veker frå ein gitt dato.

Dersom beitebrukaren ikkje fjernar gjetarbua etter pålegg frå fjellstyret skal fjellstyret fjerne gjetarbua for beitebrukaren si rekning.

Dersom fjerning eller overføring ikkje er aktuelt avgjer fjellstyret i samråd med Statskog SF kva som skal skje med gjetarbua.

Forslag til § 4-3 andre ledd frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad)

Den som har fått utvist gjetarbu, kan ikkje leige henne ut.

Dette reiser ein del spørsmål i høve til plan- og bygningslova som ikkje ser ut til å være drøfta i NOU'en.

§ 4-4 Rett til tilleggsjord

Eigedom med allmenningsrett som kan dokumentere behov for det, har rett til å få utvist areal i allmenningen til dyrking eller til kulturbeite som tilleggsjord.

Fjellstyret står for utvinga.

Den som har fått utvist tilleggsjord kan ikkje leige henne ut.

Dersom ikkje arealet er teke i bruk innan fem år, fell utvinga bort.

Forslag til § 4-4 tredje ledd frå mindretal (Borgnes, Broch Hauge, Velure)

Den som har fått utvist tilleggsjord kan leige henne ut med samtykke frå fjellstyret.

Forslag til § 4-4 Utvinging av tilleggsjord frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad)

Fjellstyret kan utvise areal i allmenningen til dyrking eller til kulturbeite til eigedom med allmenningsrett som kan dokumentere behov for det.

Den som har fått utvist tilleggsjord kan ikkje leige denne ut.

Dersom ikkje arealet er teke i bruk innan fem år, fell utvinga bort.

Her er utvalet delt i tre. Fleirtalet vil gje ein ubetinga rett til å få utvist areal som ikkje kan leigast ut. Så vil nokon at det er ein ubetinga rett, med rett til å leige ut. Og så nokon som ikkje vil det skal være ein rett, men at fjellstyret kan utvise, utan rett til å leige ut. Kommunen som landbruksstyresmakt kan ha ei interesse av korleis dette blir løyst, men det er ikkje sagt noko i NOU'en om kor vidt kommunen skal involverast.

§ 4-5 Opphøyr av rett til tilleggsjord

Retten til utvist tilleggsjord fell bort dersom arealet ikkje har vore i bruk dei siste ti åra. Fjellstyret kan då vise ut jorda til tidlegare brukar på ny eller vise ut jorda til annan bruksrettshavar med behov for tilleggsjord. Dersom dette ikkje blir gjort går tilleggsjorda tilbake til allmenningen. Fjellstyret kan pålegge bruksrettshavaren å fjerne eventuelle gjerde. Varsel om dette skal sendast skriftleg med tre vekers varsel.

Dersom gjerdet ikkje blir fjerna skal fjellstyret fjerne gjerdet for bruksrettshavaren si rekning.

Om jorda ligg nede i 10 år kan retten mistast, eller visast ut på ny.

§ 4-6 Rett til seter

Eigedom med beiterett som har behov for seter i samband med jordbruksdrifta, har rett til å få utvist seter av fjellstyret. Fjellstyret kan setje vilkår for utvinginga.

Bruksrettshavar kan få utvist seter åleine eller saman med andre bruksrettshavarar.

Er setra ikkje teken i bruk i samsvar med opplysningar gitt i søknaden, eller med vilkår som er sette for utvinginga, innan fem år frå vedtaket er fatta, fell retten til den utviste setra bort.

Seter som er utvist etter lova her, må drivast i samsvar med utvinginga i minst ti år. Blir dette ikkje gjort, fell retten til setra bort. Etter denne tiårsperioden gjeld tredje ledd i paragrafen her på vanleg måte.

Forslag til § 4-6 frå mindretal (Borgnes, Helmen, Velure, Østerås)

Fjerde ledd går ut

Forslag til § 4-6 første ledd frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad)

Eigedom med beiterett som har behov for seter i samband med jordbruksdrifta, kan av fjellstyret få utvist setervoll til seterhus og kve. Fjellstyret kan setje vilkår for utvinginga.

Her deler utvalet seg som i § 4-4, der fleirtalet vil gje ein rett til å få seter. Heller ikkje her er

det noko i NOU'en knytt til kommunen si rolle som jordbruksstyresmakt.

§ 4-7 Seter i bruk

Seter skal reknast for å vere i bruk så lenge setervollen blir hausta, eller gjerda inn og nytta til beite.

Seter er også i bruk om den blir nytta til anna næring basert på driftsgrunnlaget på garden.

På seter som er i bruk kan seterbrukaren, med løyve frå fjellstyret, setje opp, utvide og endre hus og endre arealet for inngjerding for ein rasjonell bruk av setra i jordbruksdrifta.

Seterbrukaren kan som ledd i gardstilknytt næring med samtykke frå fjellstyret leige ut seterhus i opp til ti år om gongen.

Reglane om dette gjekk før inn i seterforskrifta. No er dei føreslege take inn i lova. Det er nok at setervollen blir hausta til at setra er i bruk. Det som blir hausta kan seljast. Reglane er meint å medverke til at kulturlandskapet blir vareteke og at bygningsmassen blir halde ved like. Kulturlandskapet er tilhøve som kommunen har interesser i at blir ivaretake.

§ 4-8 Opphøyr av rett til seter

Retten til etablert seter fell bort dersom setra ikkje har vore i drift i ein periode på 20 år.

Retten fell også bort når seterbrukaren seier frå seg retten til etablert seter som ligg til jordbrukseigedommen, eller med løyve frå fjellstyret overfører henne til annan bruksrettshavar med rett til seter.

Fjellstyret skal fatte vedtak om at retten til utvist seter har falle bort når vilkår for bortfall ligg føre.

Her blir regelen i noverande fjellov § 22 vidareført. I kommentarane til paragrafen i NOU'en er det sagt at dersom setervollen ikkje i det minsta har blitt hausta eller utnytta på 20 år kan det tyde på at eigedomen ikkje lengre har behov for setra. Perioden på 20 år er sett for at korte avbrot i drifta i samband med generasjonsskifte, omlegging av drifta eller sjukdom ikkje skal føre til at retten fell bort.

§ 4-9 Ny utvising av etablert seter

Når rett til utvist seter har opphøyr etter § 4-8, kan fjellstyret vise ut setervollen til eigedom med allmenningsrett som treng seter i drifta, også når eigedommen har seter frå før. Fjellstyret skal i tilfelle gjere vedtak om at den førre seterbrukaren skal fjerne husa om han ikkje innan ei viss tid fører dei over til den nye brukaren. Dersom seterbrukaren ikkje fjernar husa kan fjellstyret fjerne dei for beitebrukaren si rekning.

Kommunen kan ha ei interesse her i høve til bygningsmiljø og kulturlandskap, som og kan inkludere bygningsmiljø.

§ 4-10 Seter som ikkje lenger er i bruk der brukaren har allmenningsretten i behald

Når setra ikkje blir vist ut til andre bruksrettshavarar, kan den tidlegare seterbrukaren søke om å få ha seterhusa ståande. Fjellstyret kan gi løyve til at seterbrukaren kan ha seterhusa med nødvendig tomt vederlagsfritt i opp til ti år om gongen. Seterbrukaren må syte for å halde ved like husa på setra.

Dersom det ikkje er aktuelt å vise ut setra, eller fjellstyret ikkje gir løyve etter første ledd, kan fjellstyret rå over setervollen.

Dersom ingen av alternativa etter andre ledd er aktuelle kan fjellstyret pålegge den tidlegare seterbrukaren å fjerne seterhusa. Dersom seterbrukaren ikkje fjernar husa kan fjellstyret fjerne husa for seterbrukaren si rekning.

Fjellstyret kan leige ut seterhus der seterretten har falle bort og der fjellstyret har hand om seterhusa, for opp til ti år utan rett til fornying til formål som kjem allmenta til gode.

Kommunen kan ha ei interesse her i høve til bygningsmiljø og kulturlandskap, som og kan inkludere bygningsmiljø.

§ 4-11 Seter til eigedom der allmenningsretten har falle bort

Når ein eigedom har mista allmenningsretten etter § 2-6, skal fjellstyret fatte vedtak om at retten til seter knytt til eigedommen har falle bort.

§§ 4-9 og 4-10 gjeld tilsvarande.

Forslag til § 4-11 andre ledd frå mindretal (Utgård, Smistad, Velure)

§§ 4-9 og 4-10 andre og tredje ledd gjeld tilsvarende. Dersom ingen andre har behov for setra, kan den tidlegare seterbrukaren søke Statskog SF om tomt til å ha husa ståande. I tilfelle Statskog SF får delt frå tomt og finn at tomta kan overdragast, står føretaket fritt til om tomta skal festast bort eller seljast til den tidlegare seterbrukaren.

Tilfelle der almenningsretten fell bort kan være t.d. ved bruksrasjonalisering. Altså at ein gard opphøyrer og innmark, utmark, tun og hus i fjellet blir solgt kvar for seg. Fleirtalet fyljer her reglane i §§ 4-9 og 4-10, inkludert rett til behalde husa i 10- årsbolkar. Mindretalet ynskjer at det skal leggast til rette for at tidlegare eigar kan søke om å få ha husa ståande og eventuelt få kjøpt husa om tomta kan delast frå.

§ 4-12 Rett til utbygging av mindre kraftverk

Eigedom med jordbrukstilknytt bruksrett har rett til å få bygge ut mindre kraftverk i allmenningen åleine eller saman med andre bruksrettshavarar til eige forbruk. Det kan i bruksreglane fastsetjast at berre fjellstyret skal disponere fallrettane, eller at fallrettar for bygging av kraftverk over ein viss størrelse ligg til fjellstyret. Mindre kraftverk er her anlegg som fell under konsesjonsgrensene i vannfallrettigheitslova § 2 første ledd.

Fjellstyret kan setje vilkår for eit løyve.

Forslag til § 4-12 frå mindretal (Utgård, Hjelle, Parmann)

Eigedom med jordbrukstilknytt bruksrett kan få løyve til å få bygge ut mindre kraftverk i allmenningen åleine eller saman med andre bruksrettshavarar til eige forbruk. Mindre kraftverk er i lova her kraftverk som er laga for å forsyne den eller dei aktuelle setrene eller gardsbruk som ligg i allmenningen med elektrisk straum.

Fjellstyret kan setje vilkår for eit løyve.

Forslag frå mindretal (Jåma, Omma, Smistad)

§ 4-12 går ut.

Her er og utvalet delt. Det er i så fall snakk om mindre kraftverk, til eige forbruk. T.d. i samband med stølsdrift. NOU'en seier ikkje noko om høvet til m.a. plan- og bygningslova og kommunen sine oppgåver her.

Lova sine paragrafer 4-13 til 4-26 gjeld skogsdrift og tilsvarar i det alt vesentlege statsallmenningslova sine reglar. Eit tema er tilhøvet mellom Statsskog SF og Fjellstyret med tanke på drift og inntekter. Rådmannen går ikkje nærare inn på dette i denne omgang i det ein reknar med at Fjellstyresambandet og Statsskog SF vil kome med uttaler her.

Kapittel 5 i forslaget gjeld jakt, fangst, felling og fiske og lovfestar ein del som blir ansett som gjeldande rett. Tilhøve ved kommunesamanslåing blir og omhandla.

§ 5-1 Definisjonar

Med innanbygdsbuande er meint personar som er fast busette i området der allmenningen ligg, eller i bygd eller grend der innbyggarane frå gammal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen.

Med utanbygdsbuande er meint personar som er busette i Noreg, men som ikkje er innanbygdsbuande etter første ledd.

Dette er ei videreføring av gjeldande rett og endrar ikkje kretsen av kven som høyrer til denne gruppa. Ei endring er at krav til busetjing siste året er ikkje vidareført.

§ 5-2 Grenser for kven som er rekna som fast busette i området der allmenningen ligg

Grensene for området der allmenningen ligg skal vere i samsvar med kommunegrensene frå 1956 når det gjeld småviltjakt unnateke bever, fangst av småvilt, og villreinjakt og fiske. For jakt på bever og storvilt unnateke villrein skal grensene vere i samsvar med kommunegrensene frå 28. oktober 2015.

Dette er ei lovfesting av gjeldande rett for kven som er rekna som fast busette i området der allmenninga ligg, jf. § 5-1. fyrste avsnitt.

§ 5-3 Administrering av jakt- og fiskerett m.v.

Fjellstyret administrerer retten på vegner av alle med jakt- og fiskerett. Dei som får løyve til jakt og fiske etter dette kapittelet, kan ikkje selje eller leige denne retten vidare.

Føresegna er ikkje til hinder for at fjellstyra kan fordele nokre jakt/fiskekort til lokale reiselivsbedrifter for at dei kan selje jakt- og/ eller fiskekort saman med utleige av hytter og liknande, eller at fjellstyret sel via t.d. Inatur.

§ 5-4 Pris på jaktkort

Kongen gir forskrift om pris på jaktkort i statsallmenning.

Fjellstyret kan setje ulik pris for innanbygdsbuande og for utanbygdsbuande. Prisen kan også setjast ulik for småviltjakt med og utan hund.

Det skal vere lik pris for innanbygdsbuande og utanbygdsbuande for jakt på storvilt unnateke villrein.

Forslag til § 5-4 frå mindretal (Utgård, Omma)

Fjellstyret gjer vedtak om pris på jaktkort i statsallmenning.

Fjellstyret kan setje ulik pris for innanbygdsbuande og for utanbygdsbuande.

Tredje ledd er lovfesting av regelen i jaktforskrifta for statsallmenningar. Utvalet er her delt ved at fleirtalet vil videreføre dagens ordning, medan mindretalet vil at det skal være opp til fjellstyra å fastsetje pris og at den kan være ulik for innanbygds- og utanbygdsbuande. Kommunen kan ha ei meining her knytt til pris og tilgjengelegheit.

§ 5-6 Vedtak om at allmenningen skal vere med i eit større jakt- eller fiskeområde og om utleige

Fjellstyret kan gjere vedtak om at statsallmenning eller del av statsallmenning skal vere med i eit større jakt- eller fiskeområde, når dette er føremålstenleg av omsyn til utøvinga av jakta eller fisket i allmenningen.

Under same vilkår kan fjellstyret gjere vedtak om at småviltjakta eller fisket i statsallmenning eller del av statsallmenning skal leigast bort til ein organisasjon som har fremje av jakt og fiske som formål.

Vedtak etter denne paragrafen må godkjennast av departementet, og skal ikkje føre til at rettshavarar blir stilt vesentleg dårlegare enn før med omsyn til å kunne få høve til fiske.

§ 5-7 Uttale frå kommunen

Før fjellstyret tek avgjerd etter §§ 5-6 første og andre ledd, 5-9 andre punktum, 5-10 første, andre og tredje ledd, 5-11 andre, tredje og fjerde ledd, 5-12 andre og tredje ledd, 5-13 andre ledd, 5-14 andre ledd og 5-16 første ledd, skal kommunen uttale seg. Er det usemje mellom fjellstyret og kommunen, må fjellstyrevedtaket leggjast fram for departementet som tek avgjerd i saka.

Dette er ei vidareføring av gjeldande rett.

§ 5-10 Reguleringar i småviltjakta

Fjellstyret kan regulere talet på vilt på ulike slag som nokon kan felle eller fange, og regulere tida, måten og området for jakta og fangsten.

Fjellstyret kan òg regulere talet på dei som kan få høve til å drive fangst av småvilt, på dei som kan få høve til å drive småviltjakt utan hund og på dei som kan få løyve til å drive jakt med hund på slikt vilt.

Ved eventuell regulering av talet på dei som kan få høve til småviltjakt utan hund, må fjellstyret sjå til at det blir ein rimeleg balanse mellom innan- og utanbygdsbuande.

Kongen gir forskrift om jakt på småvilt i statsallmenning.

Dette er ei vidareføring av gjeldande rett. Det vil og seie at rettleiinga frå Miljødirektoratet om 60/40 regelen blir vidareført, dvs. at maksimalt 60% av småviltjakta utan hund kan bli øyremerkt dei innanbygdsbuande. Fjerde ledd er ny og etter denne gir Kongen rammeverket for fjellstyret sine reguleringar av småviltjakta.

§ 5-12 Jakt på storvilt unnateke villrein

I statsallmenning skal dei som er fast busette i Noreg ha rett til under like vilkår å oppnå høve til å drive jakt på storvilt unnateke villrein.

Fjellstyret kan dele opp allmenningen i ulike jaktfelt.

Dersom det er nødvendig å regulere talet på jegerar som får høve til jakt på storvilt unnateke villrein, må fjellstyret sjå til at det blir ein rimeleg balanse mellom innanbygdsbuande og utanbygdsbuande

jegerar og jaktlag.

Kongen gir forskrift om jakt på storvilt unnateke villrein i statsallmenning.

Her er det og meint at 60/40 regelen skal gjelde vidare, der 60% kan øyremerkast innbygdsbuande.

§ 5-15 Pris på fiskekort

Kongen gir forskrift om pris på fiskekort i statsallmenning.

For fiske med stong og handsnøre skal prisen vere lik for innanbygdsbuande og utanbygdsbuande.

Prisen kan setjast ulik for innanbygdsbuande som får løyve til fiske med anna slags reiskap enn stong og handsnøre, utanbygdsbuande som får slikt løyve, og for personar som ikkje er busette i Noreg som får løyve til fiske med stong og handsnøre. Prisen kan også setjast ulik for fiske med stong og handsnøre, for fiske med oter og for fiske med faststående reiskap.

Føresegnene i lakse- og innlandsfisklova om barns fiske gjeld tilsvarande.

Forslag til § 5-15 frå mindretal (Utgård, Omma)

Fjellstyret gjer vedtak om pris på fiskekort i statsallmenning.

Prisen kan setjast ulik for innanbygdsbuande, utanbygdsbuande og for personar som ikkje er busette i Noreg.

Føresegnene i lakse- og innlandsfisklova om barns fiske gjeld tilsvarande.

Dette er og ei vidareføring av gjeldande rett. Utvalet er delt i to, der mindretalet meiner at fjellstyra skal fastetje prisen og at den kan setjast ulikt for innanbygdsbuande og utanbygdsbuande.

§ 5-17 Jakt- og fiskehytter og naust

Fjellstyret kan føre opp nødvendige jakt- og fiskehytter og naust i statsallmenning. Statskog SF utviser tomt til slike bygningar.

Dette er ei vidareføring av gjeldande lov.

§ 5-18 Jakt- og fiskebuer m.v. frå før 1920

Avtalar om rett til jakt- og fiskebuer m.v. frå før 1920 gjeld så lenge bygningen blir halden ved like. Dersom det ikkje er aktuelt å la bygningen følge med når garden blir overdregen, skal slik bygning tilførast fjellstyret i allmenningen. Med samtykke frå fjellstyret kan ein slik bygning overførast til annan eigar av gard med bruksrett i allmenningen.

Forslag til § 5-18 frå mindretal (Utgård, Smistad, Velure)

Avtalar om rett til jakt- og fiskebuer m.v. frå før 1920 gjeld så lenge bygningen blir halden ved like.

Med samtykke frå fjellstyret kan ein slik bygning overførast til person som er innanbygdsbuande jf. § 5-1, eller til eigar av gard med jordbrukstilknytt bruksrett i allmenningen. Dersom ei jakt- og fiskebu blir overdregen til andre enn desse, har brukaren ikkje lenger rett til å ha bygningen ståande i allmenningen.

§ 6-3 [frå mindretal] gjeld tilsvarande

Dette er ein ny paragraf. Og synet i utvalet er delt. Fleirtalet sitt syn er at andre punktum skal gjelde der garden som bua er knytt til skal seljast. Avtalen er knytt til person, ikkje eigedom og retten til bua vil derfor følgje med den som sel garden. Bua kan då overførast til fjellstyret. Mindretalet vil ikkje at bua skal leggjast til fjellstyret, men at retten skal overførast til person som er innanbygdsbuande eller til eigar av gard med allmenningsrett.

Kapittel 6 gjeld grunndisponering. Det er i dag Statskog SF som har grunnboksheimel i statsallmenningane og lova er endra i samsvar med det.

§6-1 Grunndisponering

Grunndisponering kan berre gjerast av Statskog SF dersom ikkje anna er fastsett i lov.

Med grunndisponering blir meint større, varige fysiske inngrep i grunnen som ikkje er ein konsekvens av bruksrettsutøving eller følger av anna særskilt rettsgrunnlag.

Før Statskog SF tek avgjerd om grunndisponering, skal fjellstyret og i tilfelle allmenningsstyret uttale seg om tiltaket.

Forslag til § 6-1 frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad)

Grunndisponering kan berre gjerast av Statskog SF dersom ikkje anna er fastsett i lov. Med grunndisponering blir meint fysiske inngrep i grunnen og anna arealdisponering som ikkje er bruksrettsutøving eller følger av særskilt rettsgrunnlag.

§ 6-2 Bortfeste og avhending

Statskog SF kan leige ut (feste bort) grunn i statsallmenningane.

Med dei unntak som følger av tredje ledd i denne paragrafen kan grunn i statsallmenningane ikkje avhendast til eige.

Det kan berre avhendast grunn:

- a) som er dyrka eller skal brukast som gardsbruk eller som tilleggsjord som er arrondert til eit gardsbruk
- b) i særlege tilfelle til byggetomter for bustadhus
- c) til innløyising av slike tomter etter tomtefestelova.

Forslag til § 6-2 tredje ledd frå mindretal (Utgård, Smistad, Velure)

Det kan avhendast grunn:

- a) som er dyrka eller skal brukast som gardsbruk eller som tilleggsjord som er arrondert til eit gardsbruk
- b) til byggetomter for bustadhus eller fritidshus
- c) til innløyising av slike tomter etter tomtefestelova
- d) når seter der allmenningsretten er fallen bort skal seljast, jf. § 4-11.

Forslag til § 6-2 frå mindretal (Utgård og Smistad)

- e) til utbygging av vassfall når falla på tenleg vis kan byggast ut til kraftproduksjon.

Fleirtalet viderefører houvudregelen i noverande fjellov § 13 om at grunn i statsallmenning ikkje kan seljast. Eit mindretal i utvalet foreslår å utvide unntaka frå forbodet mot avhending i tredje ledd. Dei ynskjer at det skal opnast for avhending ved sal av byggetomter til fritidshus og til innløyising av slike tomter. Vidare når det skal seljast seter der allmenningsretten har falle bort. Og at tilleggsjord kan seljast der ho er arrondert saman med gardsbruk, sjølv om ho ikkje er direkte tilgrensande. Det same gjeld til vassfall. For kommunen er dette relevante spørsmål i høve til t.d. tilfelle der gardar opphøyrer ved at tun, jord og utmark og stolar blir selde og eigaren ynskjer å t.d. behalde stølen. I blant er det eit vilkår frå eigaren for å gå inn for at garden blir delt opp slik.

§ 6-3 Særleg om tomt til jakt- eller fiskebu

For retten til tomt til jakt- eller fiskebu som brukaren ikkje lenger har høve til å ha, gjeld § 4-10.

Forslag til § 6-3 frå mindretal (Utgård, Smistad, Velure)

For retten til tomt til jakt- eller fiskebu som brukaren ikkje lenger har høve til å ha, jf. § 5-18, kan brukaren søke Statskog SF om rett til tomte. I tilfelle Statskog SF får delt frå tomte og finn at tomte skal overdragast står føretaket fritt til å velje om tomte skal festast bort eller seljast.

Det same gjer seg gjeldande her frå mindretalet, som i § 6-3. Regelen må sjåast i samband med § 5-18 om jakt- og fiskebuer frå før 1920.

§ 6-4 Inntekter frå grunndisponering

Statskog SF er ansvarleg for å forvalte eit fond for grunneigarinntektene (grunneigarfondet), og for at grunneigarinntektene blir delte mellom fondet og vedkomande fjellkasse.

Alle brutto inntekter frå grunndisponering skal fordelast likt mellom grunneigarfondet og vedkomande fjellkasse.

Statskog SF skal bruke midlane i fondet til å dekke kostnader ved administrasjon av statsallmenningane og til ein fellesorganisasjon for fjellstyra. Har grunneigarfondet overskot skal dette nyttast til tiltak i allmenningane.

Statskog SF fører rekneskap for grunneigarfondet.

Forslag til § 6-4 frå mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad)

Statskog SF er ansvarleg for å forvalte eit fond for grunneigarinntektene (grunneigarfondet).

Alle inntekter frå grunndisponering går inn på fondet. Statskog SF dekker først egne kostnader med drift og administrasjon i statsallmenningane.

Deretter skal midlane kvart år fordelast likt mellom grunneigarfondet og vedkomande fjellkasse. Inntekter frå før ikraftsetjinga av lova skal likevel berre delast for inntekter frå feste av hytter og hotell.

Paragrafen viderefører dagens fjellov § 12.

§ 7-2 Skogbruksplan

Det skal til ei kvar tid vere ein oppdatert skogbruksplan etter skogbrukslova § 5 for drift og skjøtsel av skogen i ein statsallmenning.

Skogbruksplanen skal innehalde skogregistreringar som gir oversikt over skog- og miljøressursane på eigedommen og ein plan for forvaltninga av desse. Planen skal også innehalde dei nødvendige opplysningar om skogen og ein plan for avverking og investeringar.

Skogforvaltar etter § 7-1 har ansvaret for at skogbruksplanen blir utarbeida og oppdatert. Statskog SF skal ha rett til å uttale seg om skogbruksplanen før den blir fastsett.

Forslag til § 7-2 tredje ledd frå mindretal (Utgård, Jåma, Smistad)

Statskog SF har ansvaret for at skogbruksplanen blir utarbeida. Fjellstyret skal ha høve til å uttale seg om skogbruksplanen før den blir fastsett.

Kommunen har ei rolle her, knytt til skogbrukslovgivningen. Den er ikkje drøfta i NOU'en.

§ 7-4 Allmenningsfond

Fjellstyret skal ha eit allmenningsfond for kvar av dei allmenningane der fjellstyret administrerer skogen.

Inntektene frå skogsdrifta i desse allmenningane skal gå inn i allmenningsfondet.

Allmenningsfondet skal nyttast til å dekke virkesretten der denne blir utøvd etter § 4-16 og investeringar i skogen i allmenningen som allmenningsfondet høyrer til.

Dersom det er klart at allmenningsfondet er tilstrekkeleg til å dekke skyldnadene etter føresegna i tredje ledd, kan fjellstyret med samtykke frå fellesorganisasjonen føre det overskytande over til fjellkassa for bruk i samsvar med § 3-7.

Føresegna i § 11-2 gjeld tilsvarande.

Forslag til § 7-4 frå mindretal (Utgård, Jåma, Smistad)

Inntektene frå skogsdrift i allmenningane skal gå inn i allmenningsfondet. Kvar allmenning skal ha eit allmenningsfond med mindre anna er bestemt av Statskog SF og fjellstyret i fellesskap. Det skal likevel ikkje i noko tilfelle vere allmenningsfond der Statskog SF gir garanti for dekning av virkesretten. Midlar i eit allmenningsfond skal overførast til Statskog SF dersom føretaket garanterer for virkesretten.

Allmenningsfondet blir forvalta av Statskog SF og fjellstyret i fellesskap.

Føresegna i § 11-2 gjeld tilsvarande.

Det er her ein del endringar som fylje av at Statsallmenningslova og noværande fjellov blir slegne i hop.

Kapittel 8 gjeld utleige.

Rådmannen tek ikkje med noke derifrå i denne omgang.

Kapittel 9 gjeld oppsyn

Rådmannen tek ikkje noko med derifrå, utanom å peike på at dagens ordning ser ut til å bli vidareført i tilhøvet mellom oppsyn i frå fjellstyret og det som ligg under statens naturoppsyn. Rådmannen gjer merksam på at det i forslag til § 13-5 om endring i andre lover går fram i pkt. 5 at det i naturoppsynslova § 2 er føreslege ei endring. Det går der fram at -i statsallmeninger skal oppsyn etter denne lova ivaretas av fjelloppsynet. – ny fjellov §§ 9-1 og 9-2.

Kapittel 10 gjeld saksbehandling.

Kapittel 11 gjeld kapitalforvaltning, kontroll og rapportering.

Kapittel 12 gjeld tvisteløysing.

Kapittel 13 gjeld ymse føresegner.

Rådmannen tek ikkje med nok derifrå i denne omgang.

I § 13-5 er det take inn forslag til endringar i andre lover.

Rådmannen viser her til pkt. 4 i høve til kommunen. Det er her forslag om at jordlova blir endra i § 8, slik at « føresegnene om driveplikt i paragrafen her ikkje gjeld for jordbruksareal i statsallmenningar som er utvist av fjellstyret.

KS sitt høyringsnotat.

KS har take mål av seg å lage eit høyringsnotat. Dette er enno ikkje slutført. Rådmannen er kjent med utkastet og formannskapet er orientert om dette gjennom ei orienteringssak med ein powerpointpresentasjon. Utkastet ligg ved saka.

USS sitt høyringsnotat

USS har utarbeidd eit førebels utkast til høyring som er lagt ved saka. Notatet er ikkje kommentert vidare.

Vurdering:

Rådmannen meiner med dette å ha framstilt ei oversikt over vesentlege paragrafar og der peikt på korleis dei kan være av betydning for kommuna.

Rådmannen meiner at heile saka kan sendast til departementet som bakgrunn for eit høyringsnotat, der kommunestyrets vedtak er kommuna sine formelle merknader.

Vurdering til dei enkelte lovparagrafane der rådmannen rår til at kommunestyret kjem med ei fråsegn:

a. Til § 1-1, formål:

Fleirtalet og mindretalet er delt ved at mindretalet vil ha inn at lova skal fremje næringslivet i bygdene medan fleirtalet vil følgje same linje som i dag. Rådmann meiner at fleirtalet sitt syn er mest i tråd med det statsallmenninga står for og rår til at kommunestyret ber departementet slutte seg til fleirtalet sitt syn.

b. Til § 1-3, forvaltning:

At dei to lovene blir slått saman og fjellstyret tek det samla ansvar verkar som ei forenkling som ikkje vil skape store problem. Rådmannen vil her rå til at kommunestyret ber departementet slutte seg til fleirtalet, at det blir eit fjellstyre som og administrerer skogen.

c. Til § 3-1 og § 3-3- Fjellstyret.

Utvalet er delt i synet på om det kan være eitt eller fleire fjellstyrer der det er meir enn ei statsallmenning i ei kommune. Statsallmenningar handlar mykje og om kjensler og tilhøyrsløse. Og ved t.d. kommunesamanslåing blir det i lova lagt opp til at det ikkje blir endringar i kven som har rettar der. Det verkar dermed som beste løysinga at kvar kan ha eit eige styre med tilhøyrsløse. Rådmannen vil rå til at kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet i utvalet om at det kan være fleire enn eitt fjellstyre i ei kommune.

d. **Til § 3-5- motorferdsle lagt til fjellstyret.**

Det naturlege er at kommunen sakshandsamer dette på vanleg vis der det blir fremja søknader og i samband med det innhentar fjellstyret sitt syn. Rådmannen rår difor til at kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på tilhøvet til motorferdselslova, sidan den ikkje er nemnt eller drøfta i høve til dette.

e. **Til § 4-3 utvising av gjetarbu.**

Tilhøvet til plan- og bygningslova bør avklarast. Rådmannen rår difor til at kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på tilhøvet til plan- og bygningslova.

f. **Til § 4-4 og § 4-5, rett til og opphøyr av tilleggsjord.**

Det er positivt at det blir opna for tilleggsjord. Men her er det ikkje drøfta noko om kommunen skal ha ei rolle eller høvet til jordlova. Rådmannen rår til at kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på om kommunen bør ha ei rolle her og høvet til jordlova.

g. **Til § 4-6 rett til ny seter.**

Fleirtalet gir den som har behov for seter rett til dette. Mindretalet overlet det til fjellstyret sitt skjøn. Rådmannen meiner det er positivt å ha ein rett der nokon har behov. Det kan verke motiverande for dei som kan vær aktuell til dette. Rådmannen rår kommunestyret til å be departementet støtte fleirtalet sitt syn her.

h. **Til § 4-7 seter i bruk**

Det er positivt at det no blir take inn i lova kva som blir rekna som bruk. Rådmannen rår kommunestyret til å be departementet støtte dette og innhaldet i paragrafen.

i. **Til § 4-8, § 4-9 og 4-10, opphøyr av rett til seter,utvisning av etablert seter og seter som ikkje er i bruk der brukaren har allmenningsretten i behold.**

At det blir sett ein frist på 20 år er positivt i ei tid med store endringar i drift og driftsformer. Rådmannen meiner det er viktig at dette er forutsigbart for dei som har setrer. Det er viktig å ha reglar som tek vare på kulturmiljøet i størst mogeleg monn. Det inkluderer og husa i setergrendene. Rådmannen meiner at desse reglane dekker dette, men at ein av den grunn må sjå meir på andre løysningar enn å fjerne hus som i dag er viktige faktorar i seterlandskapet. Rådmannen rår kommunestyret til å støtte føresegnene, men be om at departementet ser nærare på om det kan være andre verkemiddel enn å i siste omgang krevje hus fjerna.

j. **Til § 4-11, seter til eigedom der allmenningsretten har falle bort.**

Mindretalet foreslår her at det kan bli opna for sal til den tidlegare eigaren på vilkår som går fram av paragrafen. Dette er ein situasjon ein kan stå oppe i der nokon ynskjer å avvikle garden ved å selje jord og utmark til andre gardar og tunet for seg. Ynsket er ofte å behalde stølen og i blant er det ein føresetnad frå den det gjeld for denne type driftsrasjonaliering. Dette kan då strande på at den det gjeld ikkje får behalde stølen sjølv.

Dersom ein opnar for ei slik løysing vil det fort kunne føre til at det blir mange fritidsbustader i stølsområda. Rådmannen rår til at kommunestyret her seier seg einig med og støttar fleirtalet i at reglane for dette ikkje blir endra.

k. **Til § 5-2 grenser for kven som er rekna som fast busette i området der allmenninga ligg.**

Dette er ei avklaring ved at prinsippet som går fram her blir nedfelt i lova og dermed skaper klårheit for framtida, og om ein skulle kome i ein situasjon med kommunesamanslåing. Rådmannen rår til at kommunestyret støttar at dette no blir lovfesta.

l. **Til § 5-4 og § 5-15, prisar på jaktkort.**

Fleirtalet held fast på at Kongen gir forskrift om pris. Det kan verke som at dette gjer best forutsigbarheit. Jakt og fiske skal være tilgjengeleg for alle i kommunen med låg terskel. Rådmanen rår kommunestyret til her å be departementet støtte fleirtalet sitt syn.

m. **Til § 5-18, jakt og fiskebuer frå før 1920.**

Utvalet sitt fleirtal opnar her for at slike ikkje går til fjellstyret, men kan overdragast til andre. Det kan verke som at det som er mest dynamisk og gjer mest handlingsrom i endra tider og drift, er at ein her landar på mindretalet sitt forslag. Rådmannen rår kommunestyret til å be departementet følge mindretalet sitt forslag.

n. **Til § 6-2, bortfeste og avhending.**

Utvalet sitt mindretal opnar her for ei anna løysing enn det noverande fjellov har. Særleg merkar rådmannen seg at det i kommentarane er nemt dette med å kunne selja ei seter der allmenningsretten har falle bort. Det er i dag ei stor endring i landbruket og fleire ynskjer å kunne selja jord og skog til naboar og tunet for seg. Men mykje heng på om dei kan behalde det som mange er mest knytt til, og det er stolar. Ei lovfesting av dette vil være positivt i høve til dette. Vidare ser rådmannen at det er tilfelle der det kunne vore meir dynamisk om det var høve til å selje grunn for Statsskog SF. Samstundes er dette langsiktige verdiar som ikkje lett skal avhendast og tapast frå bygdene. Rådmannen har difor kome til at han vil rå kommunestyret til be departementet støtte fleirtalet sitt forslag her om å vidareføre dagens praksis om at grunn i statsallmenninga ikkje kan seljast.

o. **Generelt.**

Ein gjennomgang av NOU 2018:11 syner at oppdraget med å sjå på korleis kommunen si rolle skal styrkast i høve til statsallmenningane ikkje er via mykje merksemd. Vidare ser det ut til at det kan være behov for at departementet ser nærare på tilhøvet til jordlov, plan- og bygningslov og motorferdselslova der det er fjellova der det er snakk om bygg og motorisert ferdslø. Vidare meiner rådmannen at det burde vore vurdert nærare om samarbeidsfora mellom kommunen og fjellstyret vart formalisert. Dette på bakgrunn av at statsallmenningane berører store område i kommunen og det er viktig med samordning og felles forståing i høve til kommunen sitt planverk og prioriteringar som ligg i dette. Eit spørsmål er til dømes om kommunen kan ekspropriere i ei statsallmenning til gjennomføring av ein reguleringsplan om ein ikkje når fram på anna vis. Rådmannen rår difor til at kommunestyret ber departementet om å utrede ytterlegare korleis kommunen si rolle i høve til statsallmenningane kan styrkast. Og at kommunestyret vidare ber departementet utrede lovforslaget i høve til lover som det rører ved, slik som plan- og bygningslov, her og bla.a. høve til tiltak etter bygningsdelen og spørsmål om grunnerverv til gjennomføring av reguleringsplan, jordlov og motorferdselslov.

p. **Høyringsuttale frå KS**

Denne ligg ikkje føre enno i endeleg form. Men rådmannen vil rå kommunestyret til uttale at det støtter KS si høyringsuttale så langt som den ikkje er i strid med det kommunestyret har

sagt i si fråsegn.

Forslag til vedtak:

Kommunestyret syner til rådmannen si saksframstilling og vurdering og fattar fyljande vedtak:

- a. Til § 1-1, formål:

Kommunestyret ber departementet slutte seg til fleirtalet sitt syn.

- b. Til § 1-3, forvaltning:

Kommunestyret ber departementet slutte seg til fleirtalet, at det blir eit fjellstyre som og administrerer skogen.

- c. Til § 3-1 og § 3-3- Fjellstyret.

Kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet i utvalet om at det kan være fleire enn eitt fjellstyre i ei kommune.

- d. Til § 3-5- motorferdsle lagt til fjellstyret.

Kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på tilhøvet til motorferdselslova, sidan den ikkje er nemnt eller drøfta i høve til dette.

- e. Til § 4-3 utvising av gjetarbu.

Kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på tilhøvet til plan- og bygningslova.

- f. Til § 4-4 og § 4-5, rett til og opphøyr av tilleggsjord.

Kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på om kommunen bør ha ei rolle her og høvet til jordlova.

- g. Til § 4-6 rett til ny seter.

Kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet sitt syn her.

- h. Til § 4-7 seter i bruk

Kommunestyret ber departementet støtte dette og innhaldet i paragrafen.

- i. Til § 4-8, § 4-9 og 4-10, opphøyr av rett til seter, utvising av etablert seter og seter som ikkje er i bruk der brukaren har allmenningsretten i behold.

Kommunestyret støtter føresegnene, men ber om at departementet ser nærare på om det kan være andre verkemiddel enn å i siste omgang krevje hus fjerna.

- j. Til § 4-11, seter til eigedom der allmenningsretten har falle bort.

Kommunestyret seier seg einig med og støttar fleirtalet i utvalet sitt syn og ber departementet følgje dette.

- k. Til § 5-2 grenser for kven som er rekna som fast busette i området der allmenninga ligg.

Kommunestyret støttar at dette no blir lovfesta.

- l. Til § 5-4 og § 5-15, prisar på jaktkort.

Kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet sitt syn.

- m. Til § 5-18, jakt og fiskebuer frå før 1920.

Kommunestyret ber departementet følgje mindretalet sitt forslag.

- n. Til § 6-2, bortfeste og avhending.

Kommunestyret ber departementet følgje fleirtalet sitt forslag her om å vidareføre dagens reglar om at grunn i statsalmenninga ikkje kan seljast.

- o. Generelt.

Kommunestyret ber departementet om å utrede ytterlegare korleis kommunen si rolle i høve til statsalmenningane kan styrkast. Kommunestyret ber departementet utrede lovforslaget i høve til lover som det rører ved, slik som plan- og bygningslov, her og bla.a. i høve til tiltak etter bygningsdelen og spørsmål om grunnverv til gjennomføring av reguleringsplan, jordlov og motorferdselslov.

- p. Høyringsuttale frå KS

Kommunestyret støtter KS si høyringsuttale så langt som den ikkje er i strid med det kommunestyret har sagt i si fråsegn her.

Kommunestyret 11.02.2019:

Behandling:

Utsetjingsforslag, foreslått av Ola Rogn, Bygdelista
Saka vert utsett

Utsetjingsforslag: 10 røyster for, 5 røyster mot

KS- 004/19 Vedtak:

Saka vert utsett

Kommunestyret 25.02.2019:

Behandling:

Endringsforslag § 1-1, foreslått av Haldor Ødegård, Senterpartiet

Vestre Slidre kommune støtter USS sitt forslag til ny formålsparagraf som er en forenklet sammenslåing av flertallet og mindretallet sine forslag:

§ 1-1 Formål : Denne lova har til formål å fremje næringslivet i bygdene gjennom å legge til rette for berekraftig styring og bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta. Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriftra har rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenheita.

Endringsforslag § 1-1 mot forslag til vedtak: 9 røyster for endringsforslag § 1-1, 7 røyster for forslag til vedtak.

Tilleggsforslag § 1-1, foreslått av Margit Bratvold, Arbeiderpartiet

Stølsdrift og reindrift vert sikra gjennom ny fjellov. Anna næring må ikkje vera til hinder for tradisjonell bruk av fjellet som beiteareal.

Tilleggsforslag § 1-1: Samrøystes

Endringsforslag § 4-4, foreslått av Ole-Jacob Christensen, Miljøpartiet De Grønne

Kommunestyret støttar fleirtalet

Endringsforslag § 4-4 mot forslag til vedtak: Samrøystes for endringsforslag § 4-4

Tilleggsforslag § 4.8, foreslått av Margit Bratvold, Arbeiderpartiet

Bortfall av stølsrett vert endra frå 20 år til 40 år

Tilleggsforslag § 4.8: 13 røyster for, 3 røyster mot

Endringsforslag § 5-18, foreslått av Lars Kvissel, Senterpartiet

Kommunestyret ber departementet følgje fleirtalet sitt forslag.

Endringsforslag § 5-18 mot forslag til vedtak: 13 røyster for endringsforslag § 5-18, 3 røyster mot

Endringsforslag § 6-2, foreslått av Eivind Brenna, Bygdelista

Kommunestyret ber departementet opne for sal av tomter til anna næring (næring i typisk bo – og destinasjonsområder) på linje med moglegheiten til å kjøpe bustaden sin.

Tilleggsforslag til repr. Brenna sitt endringsforslag § 6-2, foreslått av Haldor Ødegård, Senterpartiet

næring i typisk bo – og destinasjonsområder

Endringsforslag § 6-2 (med tillegg frå repr Ødegård) mot forslag til vedtak: 5 røyster for endringsforslag § 6-2 (med tillegg frå repr Ødegård), 11 røyster for forslag til vedtak

Tilleggsforslag § 6-4, foreslått av Finn Hesselberg, Bygdelista

Lovtekst om fordeling av grunneigarinntekter bør bli endra til at fjellstyret skal som minimum har 50% av alle brutto grunneigarinntekter og at ev. fordeling ut over 50% kan fastsetjast i eigen forskrift, ref § 6-4

Tilleggsforslag § 6-4: Samrøystes

Endringsforslag om støtte til KS uttale (generelt), foreslått av Finn Hesselberg, Bygdelista
Stryke punkt om støtte til KS høyringsuttale
Endringsforslag om å stryke pkt. om støtte til KS uttale (generelt): Samrøystes for å stryke
pkt. om støtte til KS uttale (generelt)

Forslag til vedtak med tillegg og endringar: Samrøystes

KS- 016/19 Vedtak:

Kommunestyret syner til rådmannen si saksframstilling og vurdering og fattar fyljande vedtak:

Til § 1-1, formål:

Vestre Slidre kommune støtter USS sitt forslag til ny formålsparagraf som er en forenklet sammenslåing av flertallet og mindretallet sine forslag:

§ 1-1 Formål : Denne lova har til formål å fremje næringslivet i bygdene gjennom å legge til rette for berekraftig styring og bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta. Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriftra har rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenheita.

Stølsdrift og reindrift vert sikra gjennom ny fjellov. Anna næring må ikkje vera til hinder for tradisjonell bruk av fjellet som beiteareal.

Til § 1-3, forvaltning:

Kommunestyret ber departementet slutte seg til fleirtalet, at det blir eit fjellstyre som og administrerer skogen.

Til § 3-1 og § 3-3- Fjellstyret.

Kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet i utvalet om at det kan være fleire enn eitt fjellstyre i ei kommune.

Til § 3-5- motorferdsle lagt til fjellstyret.

Kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på tilhøvet til motorferdselslova, sidan den ikkje er nemnt eller drøfta i høve til dette.

Til § 4-3 utvising av gjetarbu.

Kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på tilhøvet til plan- og bygningslova.

Til § 4-4, rett til og opphøyr av tilleggsjord.

Kommunestyret støttar fleirtalet

Til § 4-5, rett til og opphøyr av tilleggsjord.

Kommunestyret ber departementet om å sjå nærare på om kommunen bør ha ei rolle her og høvet til jordlova.

Til § 4-6 rett til ny seter.

Kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet sitt syn her.

Til § 4-7 seter i bruk

Kommunestyret ber departementet støtte dette og innhaldet i paragrafen.

Til § 4-8, § 4-9 og 4-10, opphøyr av rett til seter, utvisning av etablert seter og seter som ikkje er i bruk der brukaren har allmenning retten i behold.

Kommunestyret støtter føresegnene, men ber om at departementet ser nærare på om det kan være andre verkemiddel enn å i siste omgang krevje hus fjerna. Bortfall av stølsrett vert endra frå 20 år til 40 år.

Til § 4-11, seter til eigedom der allmenning retten har falle bort.

Kommunestyret seier seg einig med og støttar fleirtalet i utvalet sitt syn og ber departementet følgje dette.

Til § 5-2 grenser for kven som er rekna som fast busette i området der allmenninga ligg.

Kommunestyret støttar at dette no blir lovfesta.

Til § 5-4 og § 5-15, prisar på jaktkort.

Kommunestyret ber departementet støtte fleirtalet sitt syn.

Til § 5-18, jakt og fiskebuer frå før 1920.

Kommunestyret ber departementet følgje fleirtalet sitt forslag.

Til § 6-2, bortfeste og avhending.

Kommunestyret ber departementet følgje fleirtalet sitt forslag her om å vidareføre dagens reglar om at grunn i statsallmenninga ikkje kan seljast.

Til § 6-4, inntekter frå grunndisponering

Lovtekst om fordeling av grunneigarinntekter bør bli endra til at fjellstyret skal som minimum har 50% av alle brutto grunneigarinntekter og at ev. fordeling ut over 50% kan fastsetjast i eigen forskrift

Generelt.

Kommunestyret ber departementet om å utrede ytterlegare korleis kommunen si rolle i høve til statsallmenningane kan styrkast. Kommunestyret ber departementet utrede lovforslaget i høve til lover som det rører ved, slik som plan- og bygningslov, her og bla.a. i høve til tiltak etter bygningsdelen og spørsmål om grunnverv til gjennomføring av reguleringsplan, jordlov og motorferdselslov.